

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 177/2023-5

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu prerokoval oznámenie sudcu III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky **Petra Straku** o dôvodoch jeho možného vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 374/2023 a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Peter Straka **nie je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 374/2023.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a oznámenie sudcu

1. Ústavný súd vedie pod sp. zn. Rvp 374/2023 konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. Jozefom Mišlinom, advokátom, Južná trieda 9, Košice, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 27/2021 a proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 35/2010, ktorým vyčíta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vec bola pridelená sudcovi spravodajcovi Robertovi Šorlovi, ktorý je členom III. senátu ústavného súdu.

2. Sudca ústavného súdu Peter Straka, ktorý je tiež členom III. senátu ústavného súdu, listom z 13. marca 2023 adresovaným predsedovi ústavného súdu oznámil v zmysle § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) dôvody, ktoré môžu vyvolávať

pochybnosti o jeho nestrannosti vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa, a to pre jeho pomer k sťažovateľovi. Sťažovateľ je jeho spolužiak z vysokej školy, s ktorým sa spočiatku sporadicky stretával, no už roky s ním neudržiava kontakt a naposledy ho videl pred približne tromi rokmi.

3. Sudca Peter Straka uviedol, že sa vo veci necíti byť proti sťažovateľovi subjektívne zaujatý, ale otázku objektívnej nestrannosti ponechal na posúdení príslušného senátu.

II.

Posúdenie veci ústavným súdom

4. Ústavný súd na úvod zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti). V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo však je zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Podľa názoru ESLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či pochybnosť o nestrannosti sudcu je objektívne oprávnená, resp. odôvodnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok ESLP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

7. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

8. Podľa čl. IV bodu 1 písm. d) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje štvrtý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

9. Pokynom predsedu ústavného súdu z 13. marca 2023 bolo oznámenie sudcu Petra Straku pridelené IV. senátu ústavného súdu, ktorý ho v súlade s citovaným článkom rozvrhu práce prerokoval v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu a sudca spravodajca) a sudcovia Ladislav Dudíš a Libor Duřa (ďalej len „námietkový senát“).

10. Pokiaľ ide o subjektívne hľadisko, treba vychádzať z prezumpcie nepredpojatosti dotknutého sudcu a zistiť, či jeho vyjadrenia alebo správanie v konkrétnej veci neposkytujú dôkazy na vyvrátenie tejto domnienky.

11. Z obsahu oznámenia sudcu Petra Straku vyplýva, že vo vzťahu k sťažovateľovi sa necíti byť zaujatým. Rovnako samotné správanie sudcu nijako nespochybňuje jeho subjektívnu nestrannosť. V tomto kontexte možno poukázať na fakt, že to bol samotný sudca, ktorý postupom podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde inicioval konanie o svojom vylúčení, čo nenasvedčuje, že by mal určitý subjektívny záujem, aby sa mohol zúčastniť na rozhodovaní v predmetnej veci. Naopak, jeho postup svedčí o jeho subjektívnom nadhľade a profesionálnom odstupe od predmetnej veci.

12. Vzhľadom na uvedené preto sudcu Petra Straku nie je možné považovať za subjektívne zaujatého v predmetnej veci.

13. Námietkový senát tak následne podrobil nestrannosť sudcu Petra Straku v danom prípade aj testu objektívnemu, t. j. zisteniu, či vzhľadom na skutočnosti uvedené v jeho oznámení môžu z pohľadu externého pozorovateľa (účastníka konania alebo verejnosti) existovať objektívne odôvodnené obavy, že tento sudca vo veci nie je nestranný.

14. Námietkový senát v prvom rade poukazuje na opakovane vyjadrený právny názor ústavného súdu (napr. uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 124/2010 z 26. augusta 2010, uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 352/2010 z 20. októbra 2010, uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 824/2016 z 29. novembra 2016 a i.), že len samotné pracovné, resp. kolegiálne vzťahy medzi aktérmi právneho života (právnikmi) vrátane sudcov ústavného súdu bez ďalšieho nemôžu byť dôvodom na spochybnenie nestrannosti sudcov ústavného súdu a na ich vylúčenie z prerokovania veci z tohto dôvodu, ale sú potrebné aj ďalšie okolnosti signalizujúce možné narušenie nestrannosti sudcu. Pri posudzovaní predpojatosti sudcu je preto potrebné hodnotiť prípadný vzťah sudcu ku konkrétnej osobe (napr. bývalému spolužiakovi) komplexne.

15. Námietkový senát ďalej konštatuje, že zo žiadnej okolnosti uvedenej v oznámení sudcu Petra Straku nevyplýva, že by jeho niekdajšie sporadické stretnutia s bývalým spolužiakom z vysokej školy prerástli do vzniku hlbokého (až emocionálneho) priateľského vzťahu. Námietkový senát zároveň poukázal na značnú časovú vzdialenosť vysokoškolských štúdií sudcu Petra Straku a sťažovateľa, ako aj okolnosť, že ich spočiatku sporadické osobné stretnutia sa plynutím času vytratili a v súčasnosti už sudca neudržiava so sťažovateľom žiadny kontakt.

16. Vychádzajúc z uvedeného, námietkový senát dospel k záveru, že skutočnosti, na ktoré sudca Peter Straka poukázal vo svojom oznámení nemôžu vzhľadom na plynutie času a dlhodobú absenciu akéhokoľvek kontaktu medzi sudcom a sťažovateľom u objektívneho pozorovateľa vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu Petra Straku, a preto ani z objektívneho hľadiska neexistuje legitímny dôvod na obavy vo vzťahu k nestrannosti sudcu Petra Straku.

17. Námietkový senát tak konštatuje, že v skutočnostiach uvedených v oznámení sudcu Petra Straku nebolo možné identifikovať intenzitu a závažnosť, ktoré by založili pochybnosť o nezaujatosti

zákonného sudcu ústavného súdu, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu